

INGELICHT

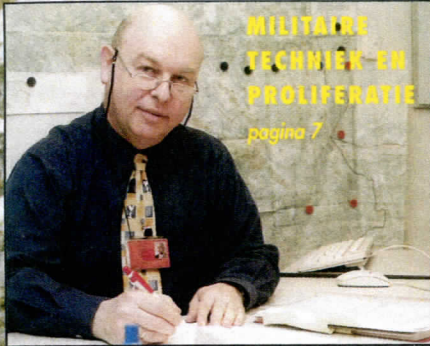
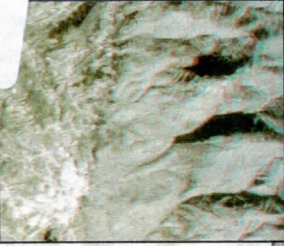
MATIEMAGAZINE VOOR DE MID MEI 2001 NR 4

2001

4

**'A
CAMERA
NEVER
LIES'**

pagina 4

**MILITAIR
TECHNIEK EN
PROLIFERATIE**

pagina 7

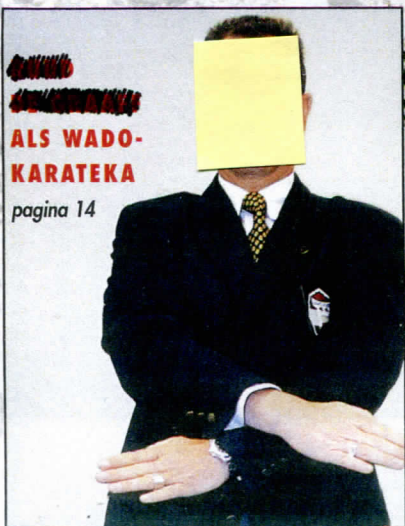
**'B5B, ICT WAT
MOETEN WE ERMEE...'**

pagina 9

**'WE ZIJN
ALLEMAAL
MENSEN
TOCH...'**

pagina 10

**ALS WADO-
KARATEKA**

pagina 14

Een gouden mei...

Door Ron Voragen

April koud en nat veel koren in het vat, zo luidt een bekend Nederlands gezegde. Laten we hopen dat de maand mei naast uiteraard weer veel interessante artikelen wat meer zon en warmere temperaturen oplevert dan in de afgelopen maand. Wat deze maand in ieder geval oplevert zijn veel nieuwe gezichten bij de MID. Onze organisatie begint steeds meer op sterkte te komen. Generaal-majoor Joop van Reijn beschrijft de nieuwkomers in zijn column dan ook als een interessante verzameling 'vogels van diverse pluimage'. In het kader van de personeelszorg wordt in dit nummer van INGE-

LICHT aandacht besteed aan de Maatschappelijke Dienst Defensie. Verder kent de MID kent sinds kort ook

twee vertrouwenspersonen, beiden worden aan u voorgesteld. Ook treft u weer de derde aflevering aan van de sectie Imagery Intelligence (IMINT). Waldemar Kepinski legt u uit wat met proliferatie wordt bedoeld en welke maatregelen worden getroffen om proliferatie tegen te gaan. Ook kent onze dienst sinds kort een nieuwe trofee, namelijk de M-IDEE Fietstrofee. Wie de eerste trofee gewonnen heeft wordt u uit de doeken gedaan op pagina 12.

De helpdesk is het zenuwcentrum van het Bureau Systeembeheer van de Afdeling Informatie Management. De medewerkers van de helpdesk zorgen ervoor dat u iedere dag kunt genieten van uw computersysteem. Patrick Mastbergen vertelt u hoe en wat u kunt doen als het overhoopt tegen zit. Ten slotte trok de redactie er weer op uit voor onze vaste rubrieken Focus op en Wandelen langs spionage-adressen.♦

Correspondenten en agenten gevraagd

Wie heeft er inspiratie om eens een leuk stukje of interessant achtergrondverhaal te schrijven voor ons blad? Ook als u collega's kent die een leuke hobby hebben en die daar best graag met de redactie over willen praten houden wij ons aanbevolen.

Wij altijd op zoek naar enthousiaste correspondenten en tipgevers. U kunt Martinette en mij bereiken op de zesde verdieping van gebouw 32, kamer 6.43. Onze telefoonnummers zijn 070 - 441 90 39 en 070 - 441 90 40. Naar ons mailen (via DONAR) of faxen kan natuurlijk ook. Het faxnummer is 070 - 441 90 10 t.n.v. Bureau Communicatie.♦

Bij de MID zijn de laatste tijd veel nieuwe gezichten te zien van instromend personeel. Het was voor mij een groot genoegen in kleine groepjes met de nieuwkomers kennis te kunnen maken. Een interessante verzameling 'vogels van diverse pluimage' met zeer uiteenlopende achtergronden en ervaringen. Dat maakt een dienst als de onze juist zo leuk. Zij komen onze organisatie versterken op een aantal gevoelige plaatsen, zoals in de automatisering, de vertaalcapaciteit, bij de analisten en bij de Current Intelligence Unit (CIU).

Bijzonder plezierig is ook de lang verwachte uitbreiding van onze Open Source Intelligence (OSINT) groep. Ik wens Arno Reuser veel succes bij het 'kneeden' van zijn nieuwe medewerkers tot een professionele OSINT-organisatie. Over het belang daarvan is geen discussie meer nodig. Over een zo efficiënt en effectief mogelijke inpassing van OSINT in het inlichtingenwerk echter des te meer. En dat is logisch voor een nog zo jonge 'tak van sport'. Arno zelf is overigens het sprekend voorbeeld van deze jeugdigheid. Goed de ontwikkelingen bij andere diensten volgen is dan nuttig. Niets is prettiger te leren van de ervaringen (en fouten) van anderen. De oplossingen variëren van volledige uitbesteding (zoals in het Verenigd Koninkrijk) tot geheel eigen specialisme (in onder andere Zweden). Gaandeweg zal ook de MID de voor onze organisatie best werkbare aanpak vinden. Het gemiddelde vullingpercentage van de dienst ligt nu rond de 85 procent. Tegen de zomer hopen we dat nog met enkele procenten te kunnen opkrikken. Gezien de algemene problematiek van spanning op de arbeidsmarkt, voor de sector overheid in het bijzonder, is dat geen slecht resultaat. Daarmee is niet gezegd dat er geen plaatsen zijn binnen de dienst waar personeelstekorten zich pijnlijk doen voelen. Bovendien betekent honderd procent vulling van een bureau of afdeling nog niet dat er geen capaciteitsgebrek zou kunnen zijn. Dat geldt met name voor de nieuwe delen van de organisatie. Zoals met de medezeggenschap is overeengekomen zullen we deze

INGELICHT wordt uitgeven onder verantwoordelijkheid van de directeur Militaire Inlichtingendienst (MID).

Dit informatiemagazine verschijnt maandelijks en is in principe bedoeld voor al het burger en militair personeel werkzaam bij de MID. Deze publicatie wordt verzorgd door het Bureau Communicatie, van de Hoofdafdeling Bedrijfsvoering.

Eindredactie: R.W.G.M. Voragen bc

Redactie: M.A.M. Bemelmans-Oonincx

Cartoons: Henk Slijkhuis

Fotografie: Media Centrum MID, BMTP en IMINT

Vormgeving: Theo Olsthoorn

Druk en lithografie: Hofstad Druktechniek

Zoetermeer

Oplage: 1.000 expl.

Deadlines **INGELICHT**

Mocht u de redactie van informatie willen voorzien, denk dan even aan de volgende data:

Inleveren kopij	Verschijningsdatum
9 mei	1 juni
13 juni	6 juli
15 augustus	7 september
12 september	5 oktober

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen - waaronder ingezonden brieven - niet, gedeeltelijk of gewijzigd te plaatsen. Aan de inhoud van dit blad kunnen geen rechten worden ontleend.

Foto omslag: Toezicht vernietigen Iraaks chemisch wapenarsenaal

zomer, één jaar na de invoering van onze nieuwe organisatie, de balans opmaken en waar nodig en mogelijk 'fine tuning' toepassen. Inmiddels is de Directie Organisatie en Informatie (DOI) begonnen met de evaluatie van de reorganisatie. Ook dit kan bouwstenen opleveren voor deze 'fine tuning' waar ik zojuist over sprak. Sommigen van u zullen gemerkt hebben dat enkele bekende personen van de DOI (Nieuw Evenwicht, weet u nog?) zich aan deze taak hebben gezet. De reikwijdte van deze evaluatie is in goed overleg met de dienstleiding tot stand gekomen. We zijn benieuwd naar de bevindingen...

Nieuwe gezichten (zij het tijdelijk) zijn ook te vinden in het team van de DEFAC dat op dit moment een audit uitvoert op de bedrijfsvoering bij de MID. Aandachtsgebieden zijn financieel en materieelbeheer bij de dienst. Dat levert werk op, maar dit soort audits zijn nodig om de verbetering van onze werkprocessen zo objectief mogelijk te meten dan wel vast te stellen. Regelmatig tegen jezelf roepen dat het lekker gaat geeft natuurlijk wel een fijn gevoel, maar als meetlat is het weinig doeltreffend. Verbeteren, toetsen en verder aanscherpen is nuttiger (maar we blijven mensen, die allemaal wel eens een klopje op de schouder nodig hebben. En als een ander het niet doet...).

Nog meer nieuwe gezichten (ook tijdelijk) zijn van de externe deskundigen aan wie we de beschrijving van onze werkprocessen bij de MID-minus (de MID behalve de Afdeling Verbindingsinlichtingen) en de digitalisering van de documentaire informatievoor-

ziening hebben uitbesteed. Zij zullen uiteraard wat langer in de organisatie rondlopen dat het DEFAC-team. Vooral de digitalisering van 'DIV' (Documentaire Informatievoorziening) is een flinke stap voorwaarts naar modern documentbeheer in de 'informatie fabriek' die de MID nu eenmaal is. Het plan is eerst een stevige basis te leggen bij het Bureau Documentair Informatiebeheer (BDI). Is een digitale werkomgeving daar goed operationeel gemaakt, dan gaan we voor de rest van de organisatie door. Zo beperken we de risico's van deze technologiesprong. Belangstelling voor wat er gaande is bij onze dienst was er de afgelopen maand van de kant van de

Bevelhebber der Luchtstrijdkrachten, luitenant-generaal Berlijn en de nieuwe Plaatsvervangend Chef Defensie Staf, luitenant-generaal Godderij. Zij brachten beiden een werkbezoek aan de MID. De dienstleiding is blij met deze belangstelling van de zijde van onze belangrijkste afnemer, de krijgsmacht, en stelt deze bezoeken dan ook op hoog op prijs.

Het is prettig en nuttig bij dit soort bezoeken de gasten een professioneel ogend en inhoudelijk 'up to date' informatiepakket over de MID te kunnen aanbieden. Ik noem zo wat zaken: het Jaarverslag 2000, de pas uitgekomen flyer, de nieuwe brochure 'De vertrouwensfunctie & het veiligheidsonderzoek', en uiteraard ons blad INGELICHT zelf. Een pluim op de hoed van het Bureau Communicatie en diegenen die met enthousiasme aan deze uitgaven meewerken. Vooral de flyer blijkt in de smaak te vallen. En niet alleen buiten de MID, maar vooral ook daarbinnen! Ja, de MID is meer dan uw eigen bureau of afdeling. Prettig te merken dat dit besef goed begint door te dringen. Samen op weg naar één integrale dienst. Prachtig toch?♦

Joop van Reijn
Generaal-majoor der Mariniers

Op 10 april 2001 nam de MID op feestelijke wijze afscheid van Adjutant Harry Patiwaal. Op 3 september 1965 begon Patiwaal zijn militaire loopbaan. Hij kwam op in Weert en werd ingedeeld bij het dienstvak van de Geneeskundige troepen. Na diverse plaatsingen werd Harry in februari 1976, als Sgt1, geplaatst bij de LAMID, de Landmacht Inlichtingendienst, één van de voorlopers van de MID. Van 1976 tot 1979 werd hij geplaatst

als toegevoegd Defensie Attaché (DEFAT) in Belgrado. In 1985 volgt opnieuw een toegevoegd DEFAT functie, ditmaal in Warschau. Aan beide plaatsingen heeft Harry Patiwaal zeer goede herinneringen overgehouden. Met uitzondering van deze plaatsingen in het buitenland, heeft hij zijn verdere loopbaan bij de MID door gebracht. Zijn laatste functie was senior analist bij Regio-bureau 1. De MID zal zijn kennis en ervaring zeker missen.♦

IN MEMORIAM

Op 9 april is overleden de heer A.H.M.N. Goudsmit. Fons Goudsmit was wetenschappelijk onderzoeker crypto-analyse bij SVIC in Amsterdam. Hij was een enthousiaste medewerker van onze dienst en een alom gerespecteerde collega. In de afgelopen jaren heeft Fons zich bijzonder ingespannen om het vakmanschap bij Defensie in zijn bijzondere beroep op hoog peil te houden. Tijdens de periode dat hij werkzaam was bij de School voor de Militaire Inlichtingendienst hebben vele medewerkers van de MID hem leren kennen en waarderen. Ook als voorzitter en lid van de Dienstcommissie heeft hij zich enorm ingezet voor de Defensie-organisatie en haar medewerkers. Fons Goudsmit is 50 jaar geworden.♦

'A camera never lies', de macht van het beeld

In de vorige aflevering over IMINT werd de ontstaansgeschiedenis van lucht- en satelliefotografie besproken en de hedendaagse toepassingen ervan. In deze aflevering kunt u lezen hoe een beeldanalist wordt opgeleid en getraind en welke aspecten van een foto van belang zijn bij het maken van een analyse.

Door Lub Gringhuis

Veel mensen die toegang hebben tot lucht- of satellietbeeldmateriaal denken dat ieder intelligent mens zomaar een foto kan interpreteren. Er is echter een groot verschil tussen het lezen en het interpreteren van een foto. Bij het lezen maak je een beperkte analyse van hetgeen er op het beeldmateriaal te zien is. Een vliegveld is naar verhouding goed op een foto of een satellietbeeld te herkennen. Je kunt allicht de positie vaststellen en eventueel een aantal metingen uitvoeren. Het is min of meer te vergelijken met kaartlezen.

Het interpreteren van foto's gaat echter verder dan dat. Een analist moet een groot aantal objecten die op het beeld te zien zijn kunnen herkennen. In sommige gevallen kan hij zelfs objecten ontdekken die niet op het beeld te zien zijn. Om goed te kunnen herkennen moet je dus veel afweten van een groot aantal, uiteenlopende onderwerpen en objecten. Veel topografische objecten als wegen, rivieren en huizen zijn relatief eenvoudig waar te nemen. In streken die niet in het normale operatiegebied vallen kost het meer moeite een gebied of object te beschrijven. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan mangrovemoerassen in tropische gebieden, zoutpannen in het Middellandse Zeegebied of Oost-Afrika, sneeuwschermen in Arctische contreien. Het is daarom een 'must' dat een analist een zo groot mogelijke kennis over de meest uiteenlopende gebieden en uithoeken van de wereld heeft of in ieder geval beschikt over naslagmateriaal. Met deze kennis, aangevuld door uitgebreide training kan een analist bijvoorbeeld in zeer korte tijd een groot aantal gebouwen en infrastructurele aspecten in een analyse opnemen. Een ander voorbeeld is wanneer een analist op de hoogte is van gebruiken en procedures op vliegvelden, hij of zij een inschatting kan maken van de eventuele capaciteiten van dat vliegveld. Door identificatie van de vliegtuigen kan eveneens een inschatting worden gemaakt van de rol van het vliegveld.

BEELDANALYSE

Beeldanalyse vraagt om een belangrijke dosis subjectieve beoordelingskracht. Het wordt daarom vaak meer als een kunst dan een exacte wetenschap beschouwd. Op de keper beschouwd is het eigenlijk allebei. Een beeldanalist moet weten hoe hij de technische hulpmiddelen en de werkwijze van een fotomeetkundige moet uitbuiten (een fotomeetkundige maakt een meetkundige analyse van een foto, zoals het berekenen van de breedte van een startbaan, het berekenen van de hoogte van een gebouw). Daarnaast moet hij over een flinke dosis deductieve bagage beschikken op allerhande vlak beschikken om zijn precieze taak adequaat uit te kunnen voeren en tot een logisch antwoord te komen op de vraag: "Wat is daar aan de hand?"

Een ervaren beeldanalist die weet welke kenmerken hij of zij in een bepaald gebied kan verwachten en welke zijn uit te sluiten, kan in een kortere tijd een positieve analyse (het identificeren van het hoofdonderwerp) uitvoeren. Soms kunnen, door een grondige analyse, objecten worden ontdekt, die niet direct op de

beelden te zien zijn. Hier gaat het om het uitbuiten van de zogenoemde 'associated features'. Dit zijn dingen, voorwerpen of situaties die essentieel zijn voor de aanwezigheid van het hoofdonderwerp. Een voorbeeld is een begraven pijpleiding of een gecamoufleerde installatie, verdekt opgestelde tanks of raketssystemen kunnen bijvoorbeeld worden ontdekt door sporen te volgen die ineens ophouden. Schaduwen kunnen de aanwezigheid van een niet waar te nemen antenne verraden. De waarde van ervaring en verbeeldingskracht moet hier sterk worden benadrukt. Wanneer een beeldanalist een vreemd object niet herkent als hij er naast staat, kan je niet verwachten dat een analist dit object wel kan herkennen als een nietig voorwerpje op een lucht- of satellietfoto. Beeldinterpretatie vergt veel vaardigheid en talent. De eerste en misschien wel de belangrijkste vaardigheid is het bijeenbrengen van details uit een beeld, het identificeren en beschrijven van deze details, zelfs als ze voor het eerst worden waargenomen.

Vooraf bij militaire toepassing zijn er natuurlijk situaties te bedenken waarbij fotografische limieten of het ontbreken van naslagmateriaal een positieve identificatie van een object of situatie onmogelijk maken. Een beeldanalist kan zich niet permitteren te gokken naar dingen die hij niet duidelijk kan identificeren. In dergelijke gevallen probeert de analist een zo goed mogelijke beschrijving te maken van het doel of het interessegebied met gebruikmaking van termen als 'waarschijnlijk' of 'mogelijk'.

Daar waar de cartograaf of de fotomeetkundige gewoonlijk geïnteresseerd is in actuele fotografie ten behoeve van het bijwerken van kaarten, let de analist meer op afzonderlijke doelen (wat wordt hier bedoeld) om hiervan een analyse te maken. Als er een actuele serie beelden van een bepaald doel of doelgebied aanwezig is kan hij tevens conclusies trekken omtrent activiteiten die op dat moment plaatsvonden. Hierbij valt te denken aan de bouw van nieuwe vliegvelden en nieuwe geleide wapencomplexen en wijzigingen op de infrastructuur van havens.

OPLEIDING

Om het vak te leren wordt een militaire beeldanalist van de Koninklijke Luchtmacht opgeleid bij de Joint School of Photo Interpretation (JSPI) in het Verenigd Koninkrijk (de Koninklijke Landmacht heeft naast terreinanalisten eveneens een aantal foto- (of beeld-)analisten. Zij hebben eveneens de JSPI-opleiding gevolgd). De beeldanalist volgt bij de JSPI een basisopleiding van twee maanden, gevolgd door een tactische opleiding. Tijdens de basis cursus wordt een beeldanalist vertrouwd gemaakt met de elementaire zaken van een beeldanalyse. Daarvoor moet hij kunnen gaan beschikken over grote kennis van alles wat er op het aardoppervlak kan gebeuren of te zien is. Daarom moet hij een algemene achtergrond opbouwen van geografie, geomorfologie en andere disciplines gericht op natuurlijke en culturele kenmerken in de wereld. Ook moet hij een gedegen kennis krijgen van bouwwerken zoals bruggen en stuwten. Daarnaast is het zaak te weten hoe vliegvelden, raketinstallaties, havens, zendinstallaties, kazernes, opslagplaatsen, spoorwegen, krachtinstallaties en andere militaire onderdelen functioneren en zijn georganiseerd. In totaal worden er 19 verschillende categorieën doelen behandeld. De tactische opleiding bestaat voor een groot deel uit materieelherkenning. Hierbij leert een analist hoe hij ogenschijnlijk veel op elkaar lijkende schepen op een eenvoudige manier te onderscheiden. Landmacht materieelherkenning komt ook uitgebreid aan bod. Daarnaast leert hij een groot aantal vliegtuigen van elkaar te

onderscheiden en herkennen. Na het afronden van deze twee opéénvolgende opleidingen volgt normaal gesproken een plaatsing op een squadron om het werk in de praktijk te leren. Al naar gelang van zijn of haar aanleg zal het tussen één en twee jaar duren voordat een beeldanalist volledig operationeel inzetbaar is. Een fotoanalist is sterk visueel ingesteld en heeft een uitgesproken 'word-picture' associatie. Hij zal dus snel een label aan een bepaalde visuele waarneming kunnen hangen. Het vak kan dermate 'verslavend' zijn, dat ook in de vrije tijd een constante 'word-picture' associatie plaatsvindt. Een 'echte' analist kan niet langs een brug, of ander in zijn vakgebied voorkomend 'object' rijden zonder er een korte beschrijving van te prevelen. Bij een vlucht in een militair- of burgervliegtuig zal hij ook vaak proberen zoveel mogelijk verticale perceptie indrukken op te doen om zijn kennis uit te breiden.

Foto-interpretatie of beeldanalyse is dus een complexe bezigheid. Het vak wordt dan ook meestal uitgeoefend door mensen die er helemaal in opgaan. Het belangrijkste is de mentaliteit en de instelling van de analist zelf en niet zozeer de hoeveelheid apparatuur en software die ter beschikking staat voor het uitvoeren van de taak. De ondersteuning die hierdoor wordt geleverd is evenwel een enorm voordeel om tot een snellere analyse en meer nauwkeurige maatvoering te komen. De termijn die verstrijkt van het begin van de analyse tot dat 'het kwartje valt' en een rapport kan worden opgemaakt is inherent aan de ervaring, kennis en inzicht van de analist. Een beeldanalyse is uitsluitend gericht op het leveren van een zo hoog mogelijke kwaliteit, het tijdsaspect speelt een ondergeschikte rol. Een camera liegt niet, maar het is aan de beeldanalisten om de waarheid, en niets dan de waarheid, uit het beeld te vertalen in een 'machtig' en kristalhelder 'plaatje'.

INTERPRETATIETECHNIKEN

Welke technieken en apparatuur heeft een beeldanalist tot zijn beschikking om een beeld te interpreteren? Om te beginnen een erg simpele interpretatietechniek namelijk een beeld en een vergrootglas. Het nadeel van hiervan is, dat er slechts een verticale of semi-verticale perceptie van de aarde met alles wat daar op te zien is, in twee dimensies is waar te nemen. Belangrijke factoren als bijvoorbeeld de hoogte van een zendmast of een toren zijn hierbij niet te zien. In een simpele scan van de foto zal een dergelijk 'kenmerk' minder goed opvallen. Het gebruik van een vergrootglas werd in de Tweede Wereldoorlog toegepast door de beeldanalisten van de Duitse Luftwaffe.

Door een stereografische oplossing te kiezen komt er een extra dimensie bij.

Plotseling staat een weldaad aan extra informatie ter beschikking. Deze methode werd op grote schaal door de Royal Air force tijdens de Tweede Wereldoorlog toegepast. Een stereofoto komt tot stand door twee foto's, die elkaar minstens voor vijftig procent overlappen, naast elkaar te leggen en te bekijken door een stereoscoop. Met dit instrument worden de hersenen min of meer kunstmatig in een diepteperceptie gedwongen. De natuurlijke afstand tussen beide ogen wordt kunstmatig door de camera geïmiteerd door op geijkte tijden een opname te maken. De zendmast of de toren die met een tweedimensionale scan minder goed kon worden waargenomen, staat, zo het lijkt boven op de foto. Stereofotografie biedt dus een groot voordeel.

Een stereografische versie die met een eenvoudig hulpmiddeltje als het roodgroene brilletje kan worden bekeken is de zogenoemde anaglyph. Hierbij zijn de stereofoto's op een zodanige manier bewerkt dat er slechts één foto overblijft. Deze foto is op het eerste gezicht niet erg scherp. Maar als het speciale gekleurde brilletje wordt opgezet, wordt door de verschuiving van de kleuren plotseling een reliëf zichtbaar.

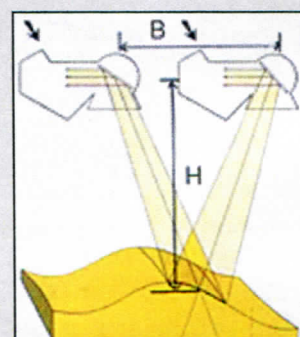
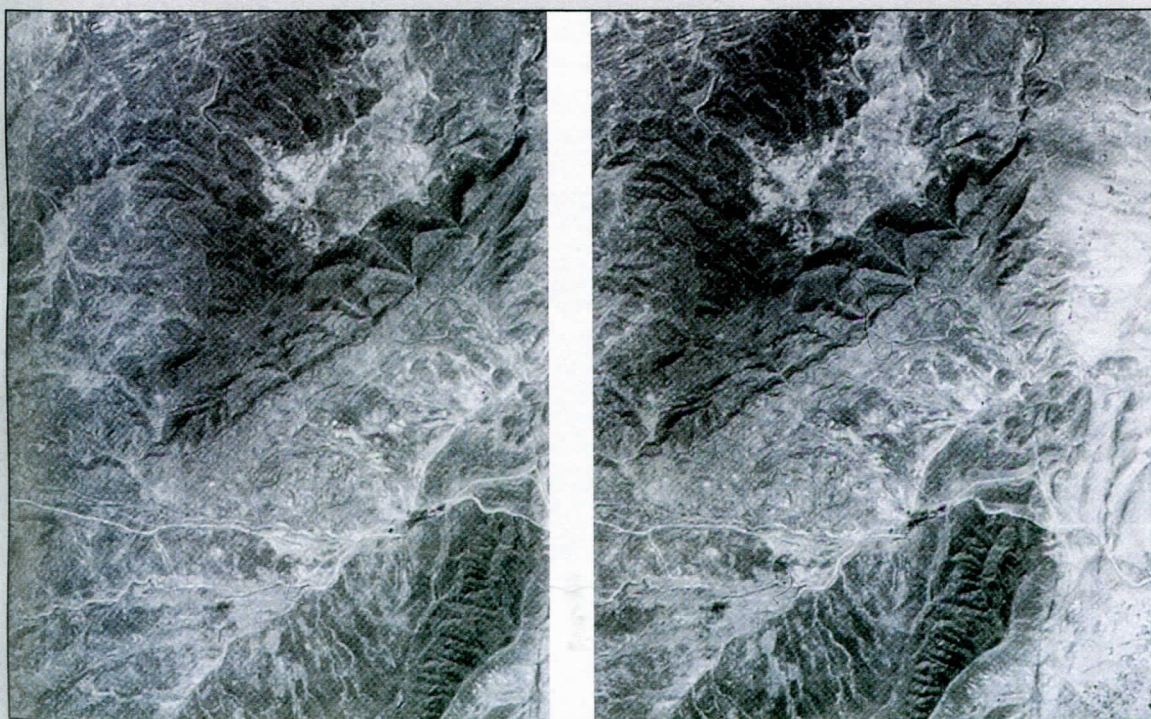
Een moderne stereoversie is de polarisatie methode (zie illustraties onder op deze pagina). Hierbij kan op twee manieren gebruik worden gemaakt van een gepolariseerde weergave van de twee stereofoto's. Er is een passieve methode die gebruik maakt van een bril met twee verschillende gepolariseerde glazen of een actieve methode waarbij in de bril de polarisatie elektronisch wordt geregeld.

VORM

Vorm is een belangrijke factor bij 'identificatie'. Normaal zal de vorm van een object voldoende zijn om het afdoende te identificeren. We kunnen snel waarnemen of een schip als oorlogsschip moet worden ingedeeld. Het wordt anders als iemand het 'object' nog nooit eerder heeft gezien. In dat geval moet de vorm zo goed mogelijk worden beschreven. Een vorm zegt vaak iets over de rol van het object. Een gestroomlijnde structuur betekent vaak snelheid. Een boogvormige constructie is meestal een voorbeeld van sterkte. Bolvormige tanks in een raffinaderij duiden normaal op zeer brandbare of explosieve vloeistoffen of gassen. Een driedimensionaal beeld geeft hierbij een duidelijk voordeel boven een normale 'platte opname'.

SCHADUW

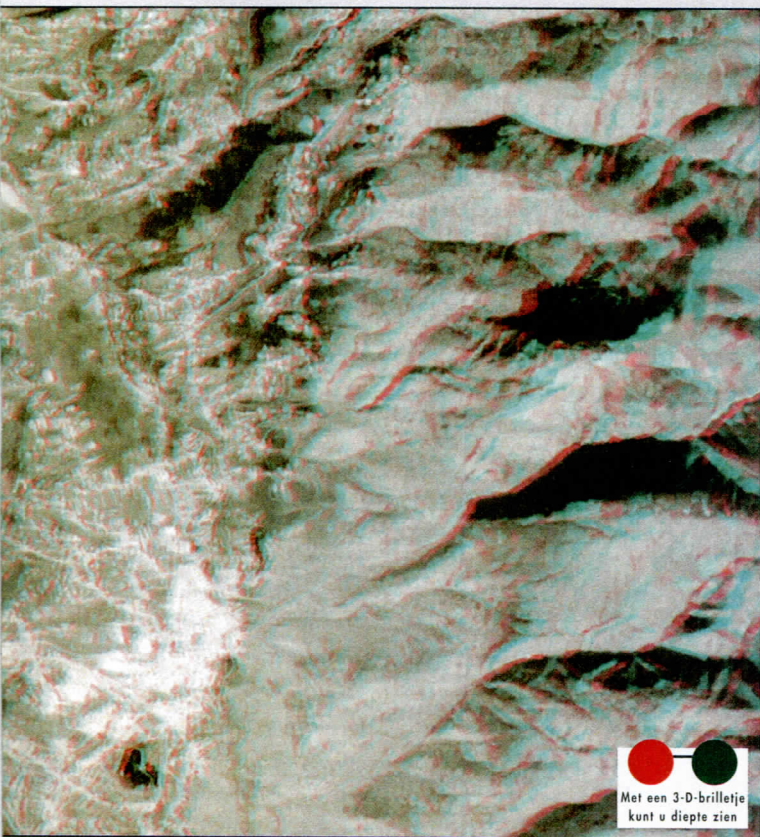
Het analyseren van schaduwen kan van groot belang zijn voor het oplossen van

**Serie Imagery
Intelligence
(IMINT) (3)**

Voorbeeld van een stereo-opname gemaakt met SPOT (10 m) panchromatisch

een interpretatievraagstuk. Veel objecten geven bij een bovenaanzicht niet genoeg detail om snel te bepalen wat er te zien is. Door nu de de schaduw hierbij te betrekken kan ineens duidelijk worden wat er zich op zo'n plek bevindt. Je ziet dus eigenlijk iets dat op de foto niet te zien is. In sommige gevallen kan de tijd waarbij de zon erg laag staat, een uitstekende hulp zijn in het vinden van verborgen doelen. Het zogenoemde strijklicht kan zeer goed contouren van in de grond verborgen brandstofopslagtanks weergeven. Daarnaast kunnen schaduwen uitstekend worden betrokken bij metingen in de foto. Met opmeten van de schaduw lengte, de stand van de zon en enkele wiskundige formules is het mogelijk de hoogte van een object zeer nauwkeurig te bepalen. Hoe langer de schaduw des te beter het meetresultaat. Hierbij is het wel noodzakelijk de positie en de exacte opnametijd van de foto te weten. Bij deze methode is het gebied op aarde met zeer korte schaduwen een probleemzone. Om hier metingen te verrichten kan beter worden gewacht tot de zon een minder hoge stand heeft aangenomen, omdat er dan met een langere schaduw is. Ook kan deze methode problemen veroorzaken bij het gebruik van infrarood opnamen. In dat geval zijn er andere, meer ingewikkelde meet- en rekenmethodes, die niet van schaduwen gebruik maken om tot een zelfde resultaat te komen.

Met een 3-D-brillettje kunt u diepte zien

Voorbeeld van een anaglyph-opname samengesteld uit SPOT stereobeelden

ASSOCIATED FEATURES

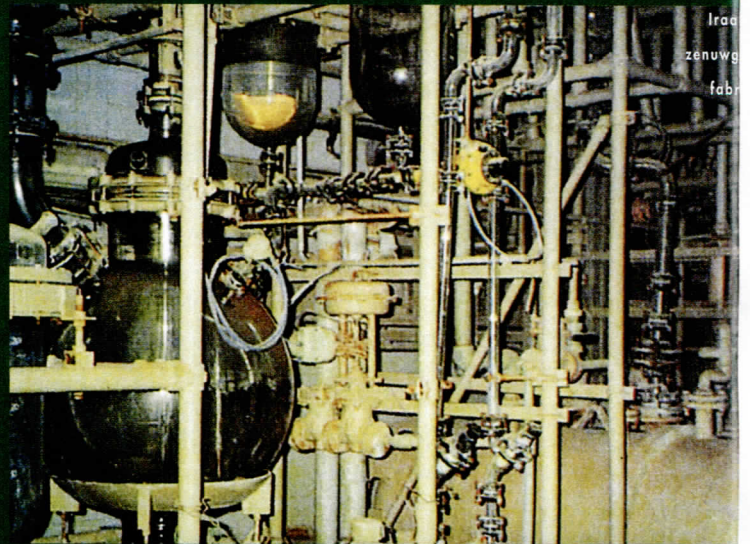
Zijn er problemen bij het in eerste instantie identificeren van het primaire doel, dan kunnen secundaire kenmerken de positie van het doel toch weggeven. Uit deze nevenkenmerken kan worden geanalyseerd wat het hoofddoel is. Enkele voorbeelden zijn sporen in het zand die plotseling ophouden (gecamoufleerde tanks), een schuim- of oliespoor op zee (onderzeeër) en schaduwen (antennes). In dit deel werden de meerwaarde van de beeldanalist belicht, tevens werd er een introductie gegeven in het vak van beeldanalist, de opleiding. Daarnaast werd er aandacht besteed aan belangrijke items bij de uitoefening van het vak. In de volgende aflevering zullen enkele satellieten en de techniek van de opnamen worden gezien. ♦

De ontwikkeling van massavernietigingswapens (MVW), bijbehorende overbrengingsmiddelen en geavanceerde wapensystemen in een steeds groter aantal landen heeft sinds de begin jaren negentig geleid tot een aanzienlijk toegenomen belangstelling voor dit onderwerp. Met het begrip van proliferatie van massavernietigingswapens wordt de verspreiding van nucleaire, biologische en chemische wapens bedoeld en de kennis om deze wapens te maken. Met massavernietigingswapens kunnen grote hoeveelheden mensen worden gedood en/of grote gebieden worden verwoest.

Door Ir. Waldemar A. S. Kepinski

Nu al kunnen niet alleen delen van het bondgenootschappelijke grondgebied, maar ook uitgezonden troepen (in bepaalde situaties), met de gevolgen van deze wapens worden geconfronteerd. In de toekomst zal dit nog nadrukkelijker het geval zijn. Het is dan geen toeval dat dit onderwerp, zowel in nationaal als in bondgenootschappelijke verband, grote belangstelling geniet.

De benadering van de proliferatie binnen de MID is integraal. Zo onderscheiden we het cluster proliferatie waar technische mogelijkheden (capabilities) en de regio

bureaus waar politieke voornemens (intentions) worden geanalyseerd.

De doelstellingen van het cluster proliferatie binnen het BMTP zijn het bijhouden van technische gegevens van bestaande MVW-systemen en overbrengingsmiddelen van interesse landen (normbeeld), het ontwikkelen van visie op de midden en lange termijn voor wat betreft technologische ontwikkelingen en het optreden als aanspreekpunt proliferatie voor de MID.

In dit artikel wordt verder ingegaan op de maatregelen die zijn getroffen om proliferatie tegen te gaan en wordt de vraag gesteld in hoeverre deze maatregelen succesvol zijn (geweest).

MVW-WAPENS EN TECHNOLOGIE

De verspreiding van nucleaire wapens wordt vanwege de verwoestende uitwerking van deze wapens algemeen beschouwd als een zeer gevaarlijkste vorm van proliferatie. Het Non-proliferatieverdrag (NPV), in 1970 in werking getreden en in 1995 voor onbepaalde tijd verlengd, is gericht tegen de verspreiding van nucleaire wapens. Het verdrag bepaalt dat de vijf nucleaire wapenstaten (China, Frankrijk, Groot-Brittannië, de Russische Federatie en de Verenigde Staten) geen nucleaire wapens of nucleaire wapentechnologie mogen overdragen aan niet nucleaire wapenstaten (alle andere landen). Deze landen mogen op hun beurt geen nucleaire wapens verwerven. Het ter beschikking stellen, dan wel verwerven van nucleaire technologie voor vreedzaam gebruik is wel toegestaan. De Internationale Organisatie voor Atoomenergie (IAEA), een in 1957 opgericht VN-orgaan, is be-

Toegenomen belangstelling voor gevaar proliferatie

massavernietigingswapens en technologie

last met de controle op de naleving van het NPV (onder meer door middel van inspecties). Om te voorkomen dat er nucleair materiaal voor militaire doeleinden wordt gebruikt, worden de ondertekenaars van het NPV regelmatig door de IAEA gecontroleerd. Tevens werkt een aantal landen ook samen in het Zangger-Comité dat de nucleaire wapenproliferatie moet tegen gaan.

Ondanks het NPV en het werk van het Zangger-Comité beschikt nog een aantal landen over nucleaire wapens zoals bijvoorbeeld India en Pakistan. Deze landen hebben het NPV nooit ondertekend. Bovendien wordt van andere landen vermoed dat zij in het geheim een nucleair wapen trachten te ontwikkelen (onder meer Iran en Noord-Korea). Irak is na de Golfoorlog met harde hand voorlopig van zijn nucleaire ambities genezen. Of het NPV en het Zangger-Comité voldoende zal zijn om de verdere proliferatie van nucleaire wapens te voorkomen is de vraag. De standaard IAEA-inspecties zijn in het verleden ontoereikend gebleken, zoals de late ontdekking van het genoemde geheime nucleaire wapenprogramma van Irak heeft aangetoond. Voor vreedzame doeleinden verkregen nucleaire technologie kan zonder al te veel moeite worden benut voor het ontwikkelen van nucleaire wapens. Met name de Russische Federatie en China hebben de afgelopen paar jaar nucleaire technologie verkocht. Een extra probleem is de (na het uiteenvallen van de Sovjetunie) toegenomen kwetsbaarheid van de Russische nucleaire installaties voor terrorisme en diefstal. De veiligheidsmaatregelen bij opslag en gebruik worden algemeen als volstrekt onvoldoende omschreven. Er verschijnen geregeld berichten in de pers over een stroom van radio-actieve materialen die overal in Europa zou opduiken. Bovendien dreigt er een uittocht van werkloze wapenexperts naar allerlei crisisgebieden in de wereld. Deze 'brain drain' vormt een ernstig gevaar voor het streven naar het voorkomen van de verspreiding van nucleaire wapens. In het Westen is dan ook een programma opgezet om deze mensen, waarvan sommigen beweren aanbiedingen te hebben gekregen,

Indiaanse ballistische raket PRITHVI (aarde)

financieel te ondersteunen en aan het werk te houden.

Het Protocol van Genève (1925) kan worden gezien als de eerste poging om de verspreiding van massavernietigingswapens tegen te gaan. Het protocol beperkt zich echter tot een verbod op het gebruik van chemische wapens. Productie en opslag zijn toegestaan, zodat proliferatie feitelijk niet werd tegengegaan.

Bovendien waren er geen afspra-

ken gemaakt over de controle op de naleving (verificatie) van het protocol. Desondanks werden chemische wapens tijdens de Tweede Wereldoorlog niet ingezet. Dat was vooral het gevolg van de onnauwkeurigheid van deze wapens voor gebruik op het slagveld. Tijdens de Eerste Wereldoorlog, toen chemische wapens voor het eerst werden gebruikt, was gebleken dat zij ook voor de partij die ze gebruikt desastreus kunnen uitpakken (bijvoorbeeld door het veranderen van de windrichting).

Voor het gebruik van biologische wapens geldt hetzelfde. Daarom werd in 1972 de ondertekening mogelijk van de Conventie inzake Biologische wapens. Deze conventie verbiedt productie, bezit en gebruik van deze wapens in het geheel. Aan het gebruik van biologische wapens (het op grote schaal verspreiden van ziektes door middel van bacteriën, botulisme en virussen) kleven ook voor de partij die ze gebruikt grote risico's. Dat betekent overigens niet dat er sindsdien geen onderzoek meer wordt gedaan naar biologische wapens.

Een algeheel verbod op chemische wapens zou nog ruim twintig jaar op zich laten wachten. In 1993 kon uiteindelijk het Chemisch Wapenverdrag worden ondertekend. Het gaat om het meest gecompliceerde ontwapeningsverdrag waarover ooit overeenstemming is bereikt. Het verdrag betreft een wereldwijd, algeheel en controleerbaar verbod op de ontwikkeling, verwerving, opslag, bezit, in- of uitvoer en gebruik van chemische wapens. Deze categorie wapens wordt dus volledig uitgebannen. De kernbepalingen van het verdrag schrijven voor dat alle chemische wapens en alle installaties die chemische wapens kunnen produceren binnen tien

De schrijver, Waldemar Kepinski is sinds 1 oktober 2000 werkzaam als Senior Analyst Proliferatie Nucleaire Wapens en Technologie bij het Bureau Militaire Techniek en Proliferatie (BMTP). Dit bureau coördineert binnen de MID de problematiek rond massavernietigingswapens.

jaar vernietigd moeten zijn. De Organization for the Prohibition of Chemical Weapons (OPCW) is belast met de uitgebreide controle op de uitvoering en de naleving van het verdrag (onder meer door routine- en verrassingsinspecties, en het aanleggen en bijhouden van lijsten). De OPCW is gevestigd in Den Haag.

Het Chemische Wapenverdrag biedt, ondanks de vergaande controlemaatregelen, geen volledige garantie. De belangrijkste reden hiervoor is dat chemische wapens relatief eenvoudig zijn te produceren. Ruim honderd landen beschikken over de industriële basis om chemische wapens te produceren. Daarbij is de grens tussen civiele en militaire

ontwikkeling van geavanceerde ballistische raketten voor de middellange en lange afstand. Nu al beschikken veel landen over ballistische raketten die in de toekomst zouden kunnen worden aangepast voor inzet met chemische, biologische, dan wel nucleaire ladingen. Ook met conventionele lading zijn ballistische raketten echter al een belangrijke bedreiging.

Om deze dreiging tegen te gaan hebben Canada, Duitsland, Frankrijk, Italië, Japan, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten in 1987 het Missile Technology Control Regime (MTCR) ingesteld. Dit is een zogenoemd exportcontrole-regime: de uitvoer van onderdelen en technologie moet aan een aantal richtlijnen voldoen. Ook het MTCR is niet waterdicht. Net als bij het NPV wordt onderscheid gemaakt tussen vreedzaam en militair gebruik, wat ook hier tot problemen heeft geleid (met name bij de zogeheten 'dual-use'-goederen, die voor beide doeleinden kunnen worden gebruikt). En, net als bij het NPV, zijn er ook hier landen die niet zijn aangesloten. Grootste probleem is echter dat de technologie in veel landen al voorhanden is (bijvoorbeeld in Noord-Korea, India, Pakistan, Iran en Syrië).

WAT MOGEN WE CONCLUDEREN?

De proliferatie van massavernietigingswapens en de kennis over deze wapens gaat door, ondanks internationale tegenmaatregelen. De controlemaatregelen zijn niet waterdicht, technologie is al in ruime mate verspreid en soms (bij sommige strijdgassen) nauwelijks benodigd. De afschrikwekkende werking van deze wapens wordt in het algemeen belangrijker geacht dan het militair nut. Verschillende wetenschappers beklemtonen daarom de stabiliserende - oorlogsvoorkomende - rol van deze wapens in diverse lokale, regionale en internationale conflicten. Een groot gevaar op korte termijn lijkt eerder gelegen in het in handen vallen van deze wapens van risicolanden en terroristen.

Het beëindigen van conflicten, het wegnemen van onderling wantrouwen en het bevorderen van hechte economische en politieke samenwerking zullen dan ook altijd de meest effectieve maatregelen tegen proliferatie zijn. Door deze ontwikkelingen bestaat de kans dat onze troepen in het buitenland geconfronteerd kunnen worden met de mogelijke inzet van deze wapens. Landen als Irak hebben laten zien dat zij deze wapens onder bepaalde omstandigheden toch willen inzetten (bijvoorbeeld in de oorlog Irak-Iran). Het NAVO-gebied wordt ook steeds meer bedreigd vanuit de risicolanden als Iran, Irak, Syrië en Libië. Deze ontwikkeling legt een extra verplichting op onze dienst om ontwikkelingen op massavernietigingswapens goed te volgen en als nodig vroegtijdig te waarschuwen voor de consequenties die aan deze ontwikkelingen voor Nederland en de NAVO kunnen zijn verbonden. ♦

Iraaks chemisch wapenarsenaal

productie van chemische stoffen moeilijk te onderscheiden, hetgeen controle op de naleving van het verdrag er niet eenvoudiger op maakt. Stoffen die op zichzelf niet gevaarlijk zijn, kunnen in combinatie dodelijk zijn. Ten slotte, en niet in de laatste plaats, zijn chemische wapens voor landen in instabiele regio's die over beperkte financiële en technologische middelen beschikken, een aantrekkelijke manier om wapens met een hoge afschrikwekkende waarde te verwerven. Niet voor niets worden deze wapens ook wel aangeduid als de 'poor man's' nucleaire bom.

OVERBRENGINGSMIDDELEN EN TECHNOLOGIE

Het tegengaan van de proliferatie van overbrengingsmiddelen/rakettechnologie is nauw verbonden met de andere anti-proliferatiemaatregelen. Ballistische raketten zijn voor zowel biologische, chemische en nucleaire ladingen de meest voor de hand liggende transportmiddelen. Deze raketten kunnen grote afstanden in de kortst mogelijke tijd afleggen en zijn minder kwetsbaar dan vliegtuigen waarmee bommen moeten worden vervoerd. Het zal geen verbazing wekken dat alle landen met nucleaire aspiraties (naast de landen die zich beperken tot conventionele ladingen) bezig zijn met de

Helpdesk nummer

BSB, IC moeten we

Maandagochtend, half acht. Met de slaap nog in de ogen en een ongekend verlangen naar koffie wandelt meneer Lijster zijn kamer binnen. De TL-buizen lichten op. Nog moe van de files en hangt hij zijn jas aan de kapstok. De bureaustoel wordt opzij geschoven en de pc wordt gestart. Terwijl de computer aan het warm draaien is, wordt de dagelijkse gang naar het koffiezetapparaat ingezet. Met een volle beker sloft meneer Lijster terug naar zijn kamer. Een zakje met twee bruine boterhammen belegd met oude kaas wordt uit het koffertje gehaald. Gretig neemt meneer Lijster een hap en richt vervolgens zijn aandacht op zijn computer. In een grijs schermje op zijn monitor staat het volgende vermeld: "Kan niet aanmelden op het netwerk". De aders in zijn nek springen als kabels op, de ogen spuwen vuur en delen van het hapje brood worden tegelijkertijd met een flinke kracht-terrichting monitor gesmeten. De maandag is zojuist gestart!

Door *W. van der Vliet*

Bovenstaand verhaal is net als de naam fictief, maar zeker geen ondenkbaar scenario.

Menig gebruiker van ons netwerk heeft wel eens te maken gehad met een probleem waarbij de expertise van 007 nodig was... 1907 wel te verstaan, het nummer van de helpdesk op de 7e etage.

De helpdesk is het zenuwcentrum van Bureau Systeembeheer, kortweg BSB.

"Bureau Systeembeheer... is dat niet die Atari-club met die whizz-kids?", hoor ik u denken.

Om maar meteen even wat recht te zetten: we zitten niet in de pauze een variant van het I

ICT... wat daar mee?'

love you-virus te bedenken en we breken ook niet in op de website van een overheidsinstelling... We beginnen niet iedere zin met www en eindigen deze gewoon met een punt in plaats van PUNT.COM. We gaan er niet om 4 uur 's nachts uit om te kijken of er nog e-mail is, we hebben heus wel contact met onze grootouders ook al hebben zij geen modem, en vrienden ontmoeten we niet alleen via de chatbox. Maar wat doen we dan wel?

Onze afdeling, onder leiding van Erik Hagen, heeft een ondersteunende functie en probeert er iedere dag voor te zorgen dat u gewoon uw werk kunt blijven doen. Dat dit niet altijd even gemakkelijk is moge duidelijk zijn. Servers die plat gaan, data die niet benaderd kan worden en printers die hun werk niet doen zijn problemen die bijna dagelijks verschijnen. Gelukkig hebben we beheerders rondlopen die vakkundig de problemen oplossen. Iemand die wel eens op onze afdeling heeft gelopen mag dan denken dat het wel eens een chaos is, maar ik kan u verzekeren dat in onze werkwijze

gen heren...

een structuur zit en dat we wel degelijk een procedure hebben om problemen op te lossen. Wat die procedure is?

Allereerst komt de klacht of werkdorder binnen bij de helpdesk. De helpdesk maakt een 'call' aan van het probleem en probeert deze telefonisch op te lossen, de zogeheten 1e-lijnsoplossing. Mocht dit niet lukken dan stuurt de helpdesk de taak door naar de zogeheten 'eventmanager'. Deze functie wordt door steeds een andere beheerder voor een week gevuld en houdt onder andere in dat hij of zij de openstaande incidenten controleert en oplost. Verder is de back-up voor deze functionaris een belangrijke taak en dient de crypto te worden bijgehouden.

De eventmanager zal overigens in eerste instantie proberen het incident zelf op te lossen (2e-lijnsoplossing). Mocht dit niet lukken, dan kan deze het incident doorspelen naar een andere beheerder (3e-lijns), of na eventueel overleg met andere beheerders advies vragen aan een senior beheerder (4e-lijns). Zodra de

oplossing is gevonden en het probleem is verholpen wordt de taak als voltooid bestempeld, voorzien van commentaar en oplossing en als document elektronisch opgeslagen.

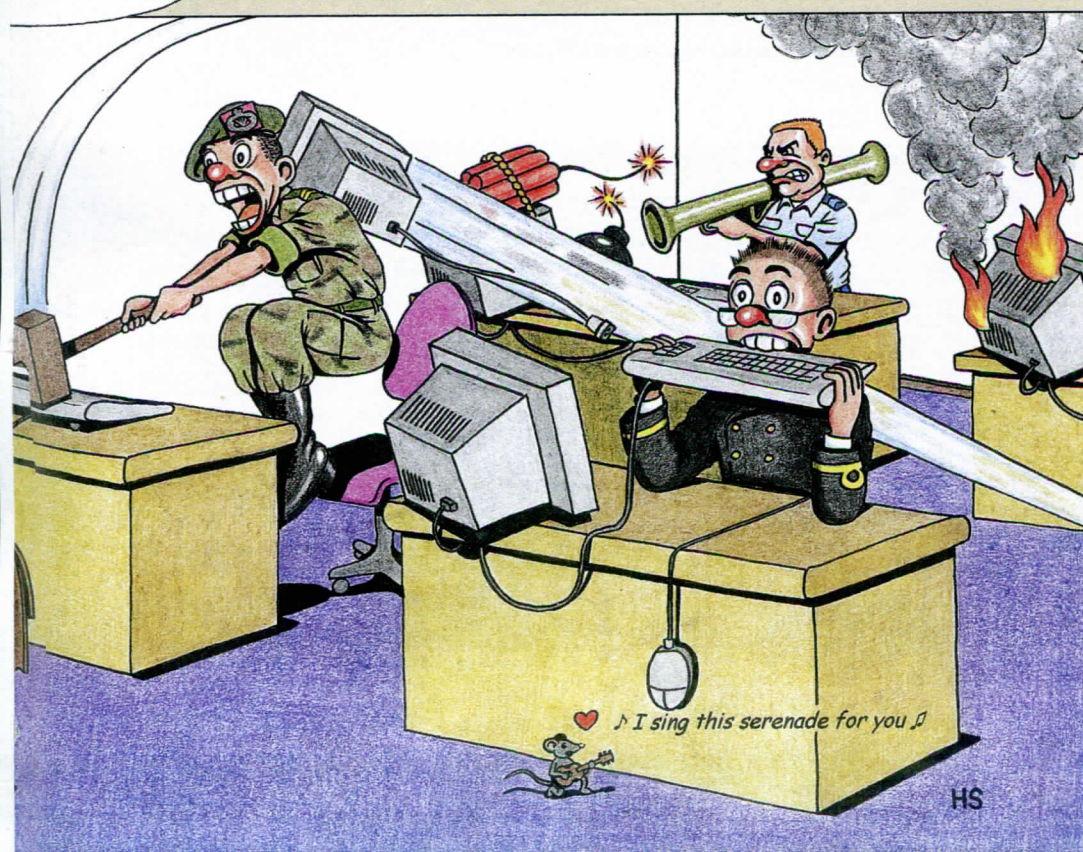
Op deze manier ontstaat een soort database die geraadpleegd kan worden om tot een oplossing te komen. Ja, we maken het ons wel gemakkelijk...

Is dat nu alles, wat er gebeurd op de 7e? Neen, bij lange na niet. Naast de zogenoemde 'check-up' van dr. Watson-patiënten houden we ons ook bezig met het in stand houden van verbindingen met en in het buitenland, adviseren en assisteren we verschillende afdelingen en houden we ons 'ongediertebestrijdingsmiddel' McAfee up-to-date. Ook de registratie van ICT-spullen en het verwerken daarvan in Asset Center behoren tot ons pakket, al zult u dit zo onderhand wel gemerkt hebben.

Vooruit denken is ook belangrijk binnen BSB. Immers, de technologie gaat nog harder dan de Ferrari van Michael Schumacher en zal dus bijgehouden moeten worden. Denktanks worden gecreëerd en krijgen de opdracht te kijken naar eventuele implementaties van nieuwe technologieën, waarbij we de kant van de gebruiker nauwlettend in het oog houden.

Echter, eer dat u door middel van een palmtop met pentium 7 een e-mail verstuurt naar het horloge van uw collega in het buitenland, voorzien van Internet Explorer versie 9.3, zijn we wel een paar jaar verder. Tot die tijd hebben we nog genoeg te doen zoals het afronden van de verschillende verhuizingen, het 'tunen' van het netwerk en het bedenken... eh... bestrijden van nieuwe virus varianten. Ondanks dat dit allemaal slechts een topje van het werk is dat wij doen, hoop ik dat u een klein beetje inzicht heeft gekregen in het werk van het BSB.

Mocht u nog met vragen zitten, kom dan gerust eens langs op kamer 7.44 of bel met

HS

De MDD staat 24 uur per dag voor u klaar

'We zijn allemaal mensen,

Door Harry van de Wege

Vaak zit het mee, maar er kunnen ook momenten zijn dat zich situaties voordoen waarin het tegen zit. Dit kan zijn in de werksituatie als gevolg van bij voorbeeld een reorganisatie, verplaatsing, werksfeer, pesterijen, intimidatie of uitzending. Maar ook in de privé-situatie van mensen kunnen dingen gebeuren zoals ziekte of overlijden van een naaste, relatieproblemen en financiële problemen. Meestal zijn werk en privé niet van elkaar los te koppelen. Problemen in het werk hebben hun weerslag op het privé-leven van de werknemer en omgekeerd. De uitdrukking: "Als ik om vijf uur de poort uit ga zet ik de knop om en ben ik alles vergeten", werkt volgens mij niet. In een situatie dat het u niet voor de wind gaat, is het vaak goed hier eens met iemand over te praten en de zaken eens op een rijtje te zetten. U kunt dit doen met uw relatie, vriend, collega of commandant. Maar soms is dit niet genoeg, of kan dit te bedreigend zijn.

Daarom heeft defensie een aantal hulporganisaties waarvan de Maatschappelijke Dienst Defensie (MDD) er één is. De MDD is binnen de defensie-organisatie verantwoordelijk voor het bedrijfsmaatschappelijk werk.

Maatschappelijke
Dienst
Defensie

ORGANISATIE
TAKEN
WERKWIJZE

Hulp- en dienstverlening
aan personeel, thuisfront
en organisatie

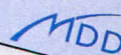
Bedrijfsmaatschappelijk werk
in de krijgsmacht

Maatschappelijke
Dienst Defensie

Wegwijzer naar hulpverlening
voor Defensiepersoneel

Vertrouwenspersonen

De MID kent sinds kort ook twee vertrouwenspersonen. mr. Joosje Fortuin, medewerkster bij de Afdeling Juridische Zaken (telefoon (070 - 44) 19113) en adjudant Gerrit Hoenen (telefoon: (070 - 44) 19152). Gerrit Hoenen is ook onze nieuwe Arbocoördinator en heeft als zodanig per april adjudant Tom Vomberg opgevolgd.

Beide vertrouwenspersonen zijn onder andere gespecialiseerd in het herkennen en signaleren van onge-

wenste omgangsvormen, zoals bijvoorbeeld seksuele intimidatie, agressie, pesten en discriminatie. Indien een medewerker of medewerkster hiermee in aanraking komt kan hij of zij bij de vertrouwenspersoon terecht voor opvang, hulpverlening en advisering. De bijdrage van vertrouwenspersonen aan de voorkoming en bestrijding van seksuele intimidatie, agressie en geweld bestaat in eerste instantie uit de preventieve werking die uitgaat van hun aanwezigheid. In tweede instantie fungeren zij als eerste opvang- en aanspreekpunt voor mensen met een klacht. Op deze wijze dragen vertrouwenspersonen zorg voor eerstelijns opvang. Daarnaast kunnen zij

het slachtoffer adviseren over te nemen vervolgstappen en aangeven welke hulpverlenende instanties ter beschikking staan. In het traject van bestrijding van seksuele intimidatie, agressie en geweld ligt de nadruk sterk op het adviserend karakter en de betrokkenheid van een vertrouwenspersoon. Alleen als het slachtoffer zelf te kennen geeft dat hij/zij vervolgacties wenst te ondernemen kan een vertrouwenspersoon assisteren bij het formeel indienen van een klacht. Instanties die kunnen participeren in het vervolgetraject zijn onder andere de Maatschappelijke Dienst Defensie (MDD), de Koninklijke Marechaussee en de militair-geneeskundige dienst. ♦

...toch?'

Sinds juli 2000 ben ik werkzaam op de Frederikkazerne voor onder andere het personeel van de MID. Ik ben kapitein bij de Koninklijke Landmacht (KL) en bedrijfsmaatschappelijk werker bij de MDD. In de loop van de jaren is steeds meer mijn interesse gewekt voor mensen, mede in relatie tot hun omgeving. Daarom ben ik mij hier meer in gaan verdiepen. Ik heb de studies MBO-Sociale Dienstverlening en HBO-Maatschappelijk Werk gevolgd en afgerond. De stages die verbonden zijn aan de opleidingen heb ik gedaan bij de Stichting Slachtofferhulp Zeeland, Thuisfrontcomité KL en de MDD. Mijn collega's zijn zowel militair als burger maatschappelijk werkers die evenals

Kapitein Harry van de Wege, bedrijfsmaatschappelijk werker voor de MID in Den Haag. Hij is te bereiken op toestel (070) 316 9134.

ik de code voor het maatschappelijk werk onderschrijven en een geheimhoudingsplicht hebben. Er wordt dus geen informatie verstrekt aan derden zonder toestemming van u. Dit betekent dus dat u vrij-uit kunt spreken en uw verhaal kunt doen, zonder dat anderen hier weet van hebben. Mocht het voor de behandeling of oplossen van het probleem nodig zijn de organisatie of anderen hierin te betrekken, dan zal altijd eerst met u worden overlegd en uw toestemming worden gevraagd.

Naast de individuele hulpverlening aan het personeel, heeft de MDD dienstverlenende taken en een aantal bijzondere taken. Dienstverlenende taken zoals het adviseren van het management, signalering, rapportage en voorlichting worden veelal verricht aan commandanten en personeelsfunctionarissen. Bijzondere taken zijn de zorg voor het personeel en thuisfront vóór, tijdens en na uitzending, waaronder de terugkeergesprekken, ongeveer drie maanden na de uitzending. Ook de berichtgeving aan relaties bij zaken als ernstige ziekte en overlijden is een taak van de MDD.

Wilt u meer informatie of heeft u liever een gesprek, dan kunt u mij bereiken via telefoonnummer 070 - 316 91 34 (b.g.g. 030 - 236 64 23). Mijn werkplek is kamer 2.18 in het MGD-gebouw op de Frederikkazerne.

De MDD staat ook voor een 24 uursbereikbaarheid via de gratis Hulpverleningslijn Defensie telefoonnummer: 0800 -1455.♦

Personeelsmutaties stand vanaf 1 april 2001

VERPLAATSING BINNEN MID

W. J. J. J. J. J., Hoofdafdeling Productie, Afdeling Contra Inlichtingen en Veiligheid, Veldorganisatie, Bedrijfsbureau Veldorganisatie, administratief medewerker ondersteuning, met ingang van 17 april 2001

INDIENSTREDING MID

W. J. J. J. J., Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse en Rapportage, Stafbureau Analyse en Rapportage, Sectie Productie, Vertaler, met ingang van 2 april 2001

W. J. J. J. J., Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse en Rapportage, Stafbureau Analyse en Rapportage, Sectie OSINT, medewerker OSINT, met ingang van 2 april 2001

W. J. J. J. J., Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse en Rapportage, Stafbureau Analyse en Rapportage, Sectie OSINT, medewerker OSINT, met ingang van 2 april 2001

SM W. J. J. J. J., Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse en Rapportage, Stafbureau Analyse en Rapportage, Sectie IMINT, medewerker IMINT, met ingang van 2 april 2001

W. J. J. J. J., Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse en Rapportage, Regiobureau, Senior Analist Landstrijdkrachten, met ingang van 2 april 2001

W. J. J. J. J., Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse & Rapportage, Hoofd Regiobureau 3, met ingang van 2 april 2001

Sgt W. J. J. J. J., Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse & Rapportage, Bureau Militaire Techniek en Proliferatie, Cluster Maritime Systems, Junior Assistent Analist Maritieme Strijdkrachten, met ingang van 2 april 2001

W. J. J. J. J., Hoofdafdeling Bedrijfsvoering, Afdeling Informatiemanagement, Bureau Systeembeheer, ICT-beheerder, met ingang van 2 april 2001

W. J. J. J. J., Hoofdafdeling Bedrijfsvoering, Afdeling Informatiemanagement, Bureau Systeembeheer, Junior ICT-beheerder, met ingang van 2 april 2001

Aoo W. J. J. J. J., Hoofdafdeling Bedrijfsvoering, Afdeling Personeel & Organisatie, Bureau Algemene Personeelszaken, Medewerker Vorming & Opleiding/ARBO-coördinator, met ingang van 2 april 2001

W. J. J. J. J., Hoofdafdeling Bedrijfsvoering, Bureau Documentair Informatiebeheer, Medewerker DIV, met ingang van 2 april 2001

OVERPLAATSING

Aoo W. J. J. J. J., met ingang van 1 april 2001

W. J. J. J. J., met ingang van 1 april 2001

UIT DIENST

Maj W. J. J. J. J., met ingang van 1 april 2001

W. J. J. J. J., met ingang van 16 april 2001

W. J. J. J. J., met ingang van 1 mei 2001

Aoo W. J. J. J. J., met ingang van 1 mei 2001

M-IDEE Fietstrofee

Door Theo Pikaar & Remco Piette

Zoals u weet of misschien nog niet, beschikt de MID over een aantal dienstfietsen. Deze fietsen zijn voor iedereen te gebruiken voor korte ritjes, zoals bijvoorbeeld naar het Plein. Hierdoor hoeven de dienstauto's niet te worden ingezet en kan de conditie op peil worden gehouden.

Sinds de invoering van de dienstfiets was het al snel duidelijk dat (tot onze spijt) de animo niet zo groot was. Maar dat kan nog veranderen, want de zomer komt eraan!

Een klein aantal MID-medewerkers maakt al veelvuldig gebruik van de fietsen. Deze medewerkers zijn **W. J. J. J. J.**, **W. J. J. J. J.** en **W. J. J. J. J.** Voor ons, **W. J. J. J. J.** en **W. J. J. J. J.** (verwarrende namen), reden om er een wedstrijd van te maken.

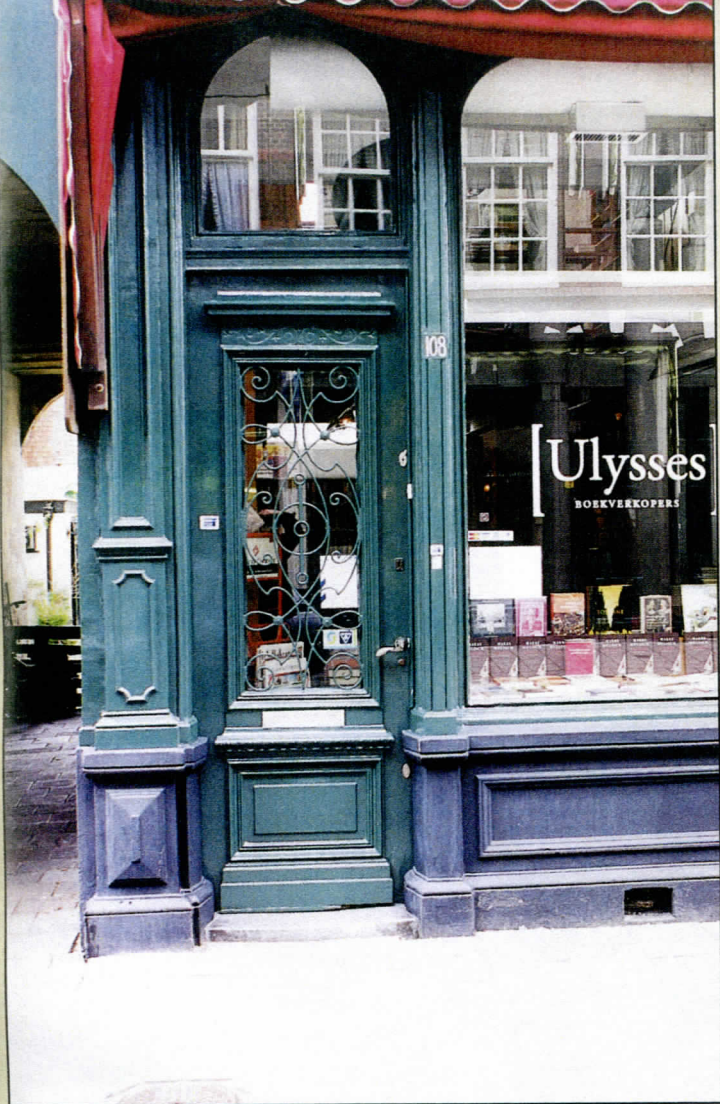
Diegene met de meeste fietsuren kon in aanmerking komen voor de M-IDEE Fietstrofee.

W. J. J. J. J. viel als eerste af, zodat al snel duidelijk was dat de strijd gestreden werd door Henk en Dirk-Jan. Er waren ook extra punten te verdienen met het fietsen door regen, wind of sneeuw.

De strijd leek aanvankelijk gewonnen te worden door **W. J. J. J. J.** want die heeft zowel in de regen, als in een sneeuwstorm gefietst, maar uiteindelijk gaven de fietsuren van **W. J. J. J. J.** en het fietsen in kostuum de doorslag.

Als de animo deze zomer groter is, gaan wij door met de competitie voor de M-IDEE Fietstrofee. Dus doe mee en win de volgende M-IDEE fietstrofee!♦

Duister Den Haag

Wandelen langs spionage-adressen (6)

Bron NISA Bewerking Martinette Bemelmans-Oonincx

Vanaf het Lange Voorhout, waar we de vorige aflevering zijn gebleven, maken we een uitstapje naar de Denneweg. Den Haag huisvestte niet alleen inlichtingendiensten, ook mensen uit het verzet waren actief in Den Haag. Het pand op de Denneweg werd gebruikt tijdens de Tweede Wereldoorlog door één van de geheime verzets-inlichtingengroepen.

GEHEIME ZENDER IN HAAGSE BINNENSTAD

In het poortje naast boekhandel Ulysses zit een gedenkplaat ingemetseld ter nagedachtenis aan de verzetsman Sieuwert de Koe. In het, achter dit poortje gelegen, hofje bediende De Koe tijdens de Tweede Wereldoorlog acht maanden lang een zender waarmee hij militaire informatie over het Duitse bezettingsleger overseinde naar het Bureau Inlichtingen in Londen.

De voornaamste taak van De Koe was het bedienen van de radiozender die hier

Hofje waar Sieuwert S. de Koe militaire informatie overseinde naar het Bureau Inlichtingen in Londen

Ter nagedachtenis aan de verzetsstrijder
SIEUWERT S. DE KOE

leider van een geheime inlichtingengroep, die in dit hofje op no. 74 ruim acht maanden zijn centrale post had ondergebracht en belangrijke militaire informatie over de vijand doorgaf aan de Nederlandse regering in Londen.
Hij werd op 17 december 1943 alhier gearresteerd en op 21 juni 1944 te Utrecht gefusilleerd.

midden in de Haagse binnenstad was ondergebracht, waardoor het de Duitse contraspionage moeilijker werd gemaakt de zender met peilapparatuur op te sporen. De over te seinen berichten werden door anderen bij elkaar gebracht, onder anderen door Leen Pot, die later in de oorlog naar Engeland ging en in dienst van het Bureau Inlichtingen trad.

Op 17 december 1943 werd De Koe toch door de Gestapo gearresteerd. Een half jaar later werd hij gefusilleerd.

Het boek *Duister Den Haag, Wandelen langs spionage-adressen* is verkrijgbaar bij Sdu Uitgevers en kost f 24,90. ISBN 90 12 085152.

Ritmeester **[REDACTED]** is Hoofd Sectie Interne Selectie en Distributie bij de Afdeling Analyse en Rapportage. De sectie houdt zich, zoals de naam al zegt, voornamelijk bezig met het selecteren en distribueren van informatie verkregen uit gerubriceerde netwerken. Deze functie vervult **[REDACTED]** sinds de reorganisatie MID, augustus 2000. Ruud begon in januari 1993 bij de MID als opperwachtmeester bij de toenmalige Afdeling MID Koninklijke Landmacht (AMIDKL). Als analist had Ruud onder andere de aandachtsgebieden Balkan (Bosnië en Joegoslavië) en NES (niet-europese staten). Tijdens zijn periode bij NES is hij in VN-verband uitgezonden geweest naar Kroatië. Na een detachering van zes maanden bij de MID-cel, de voorloper van de CIU, werd hij geplaatst bij de Sectie Verwerving & Distributie (V&D). Voorwaar een mooie carrièregang.

Door Martinette Bemelmans-Oonincx

"Het was wel even wennen bij de MID. Na jaren bij de Koninklijke Landmacht met het bataljon zo ongeveer in de bossen te hebben geleefd, trok een stoffig bureau in Den Haag mij niet zo aan. Ook de afstand vanaf Leusden, waar ik met mijn gezin woon, leek me wat ver om iedere dag op en neer te reizen. Maar, zoals je ziet, bevalt het me ondanks dat toch prima bij de MID", zegt **[REDACTED]**. Hij had eigenlijk zijn militaire loopbaan als sportinstructeur willen

doorbrengen, maar dat is er nooit van gekomen. "Je moest destijds eerst een tijd bij een onderdeel zitten, voordat je kon opteren naar de functie van sportinstructeur. In mijn geval moest ik een tijdje meedraaien in een tankbataljon voordat ik kon aangeven dat ik wat anders wilde doen. Maar het beviel me zo goed bij die tanks, dat ik het idee om sportinstructeur te worden, maar heb laten varen. Ik heb het sporten toen alleen nog voor de lol gedaan, en dat doe ik nog steeds." **[REDACTED]** is al op jonge leeftijd begonnen met sporten. Met name de vechtsporten. "In 1963 begon ik met judo en in 1969 met karate. Een tijd lang beoefende ik beide sporten tegelijkertijd,

'Sen

maar op judo raakte ik op den duur uitgekeken. Het miste het flitsende, hardere en spectaculairdere dat karate wel in zich heeft. In 1973 ging ik in dienst. Het sporten kwam daardoor op een iets lager plan te staan. Mijn werkzaamheden waren namelijk van dien aard, dat ik het judo en karate een tijd lang niet meer kon uitoefenen. In 1989 heb ik de karatesport weer opgepakt. Ja, ik kon als oude sukkel weer op nul beginnen", grinnikt hij.

[REDACTED] is niet alleen wado-karateka (beoefenaar van de karate sport). Hij is ook scheidsrechter en assisteert op een sportschool. De wedstrijden waarbij Ruud als scheidsrechter verbonden is, variëren van regionale wedstrijden tot nationale kampioenschappen. De Karate DO Bond Nederland, kortweg KBN is het overkoepelende orgaan voor alle stijlen karate in Nederland. De bond is aangesloten bij de World Karate Federation. Eén van de zaken waar de World Karate Federation zich hard voor maakt, is de lobby om de karatesport onderdeel te laten uitmaken van de Olympische Spelen. Hiermee hoopt men de karatesport een positiever imago te verschaffen en door te breken tot het grotere publiek. Individuele topsporters zullen daardoor ook meer en gemakkelijker sponsors kunnen verwerven. "Als alles door gaat kan het karate in 2004 onderdeel uitmaken van de spelen in Athene", zegt Ruud.

"Hoe word je nou scheidsrechter? In eerste instantie ben ik met lokale club toernooien begonnen, waar ik van andere scheidsrechters enige uitleg kreeg. Het bleek al gauw dat ik aanleg had. De aanstelling tot scheidsrechter door de KBN volgde toen al snel. Maar je moet er wel de nodige cursussen voor volgen en theoretische en praktische examens afleggen. De scheidsrechter licenties komen in verschillende gradaties. De C-, B- en A-licentie en de Internationale licentie. De licenties zijn ook verbonden aan het niveau dat je zelf met karate hebt bereikt, ofwel de kleur band die je hebt verworven. Ik heb nu zelf sinds 2,5 jaar de C-licentie. Volgend jaar hoop ik de B-licentie te behalen. Ik heb geen haast, het is iets waar je in moet groeien. Bovendien, als je als scheidsrechter met een lagere licentie een fout maakt, wordt dat makkelijker geaccepteerd. Of ik wel eens een fout maak? Ja, daar ontkom je niet altijd aan. Een toernooi kan heel vermoeiend zijn en duurt soms een heel weekend. Op grote toernooien draai je gemiddeld 40 tot 50 partijen. Soms zijn er wel 450 deelnemers. Dat betekent dat je de hele dag 'op de

sei ni rei'

mat' staat waarbij alle aanwijzingen in het Japans worden gegeven. Ja, dan kunnen vermoeidheidsverschijnselen je wel eens parten gaan spelen.

"Tijdens een toernooi worden de deelnemers in categorieën en in 'pools' ingedeeld", legt [naam] uit. "Na de groetceremonie wordt de mat toebedeeld. Er wordt soms wel op acht matten tegelijkertijd gespeeld. Een partij duurt anderhalve minuut voor de jeugd, twee minuten voor de dames en drie minuten voor heren. Een wedstrijd is

gewonnen wanneer er een verschil van acht punten is of diegene die bij het eindsignaal de meeste punten heeft.

Op een mat zijn vier scheidsrechters. De hoofdscheidsrechter (Shushin) is de 'leading' man op de mat. Hij geeft de scores, waarschuwingen en straffen. Hij wordt geassisteerd door drie hulpscheidsrechters (Fukushin). Deze drie geven door middel van vlagsignalen aan wat zij tijdens het gevecht aan scores en overtredingen zien.

Wanneer de tijd is afgelopen en er sprake is van gelijkspel bepalen de scheidsrechters, tegelijkertijd en onafhankelijk van elkaar wie er gewonnen heeft (Hantei). Factoren zoals inzet en de best gebruikte techniek spelen hierbij een rol. Als er dan nog gelijkspel is volgt een verlenging (Enchosen). Geeft dit weer geen uitsluitel, dan beslist het scheidsrecht weer (2e Hantei). Uiteindelijk kan de hoofdscheidsrechter de doorslag geven. Tijdswaarneming, scores, waarschu-

wingen en straffen worden door een helperteam bijgehouden en gecontroleerd door de arbiter (Kansa). Hij kijkt of alle regels goed worden toegepast. Het hele toernooi, of de hele zaal staat ook nog onder toezicht van één persoon (Chief referee). Hij bekijkt of op alle niveaus en op alle matten alles toegaat zoals het hoort."

[naam] heeft een enorme kennis van de karatesport, zowel fysiek als theoretisch. "Maar die kennis moet je wel bijhouden", aldus Ruud. "Daar gaat ook veel tijd in zitten. In januari zijn er, om een voorbeeld te noemen, wereldwijd nieuwe spelregels ingevoerd. Dit nieuwe reglement is door de World Karate Federation toegelicht tijdens seminars die in het bekende sportcomplex Papendal werden gehouden. De seminars werden niet alleen voor scheidsrechters, maar ook voor coaches gehouden. De zaak werd dus grondig aangepakt. Met het nieuwe reglement is het mogelijk om meer punten te scoren. Bij hele moeilijke technieken kan je drie punten tegelijkertijd verdienen (Sambon). Dat verdiept de sport. Je kunt ook punten krijgen als je tegenstander de fout in gaat."

REIGI O OMONJI, HOU U AAN DE REGELS!

Volgens Ruud is karate een vreselijk gedisciplineerde sport. "De scheidsrechter is een autoriteit, hij bepaalt. Die discipline merk je al als je les neemt op de sport-school. De gedragsregels vormen een belangrijk onderdeel van de karate-training. Het buigen bij het binnentreden en het verlaten van de dojo, de oefenzaal, is een 'must', net zoals het groeten bij de aanvang en de afsluiting van de les (Sensei ni rei). Het zijn uiterlijke vormen van respect. De leraar is iemand die je niet tegensprekt, hij wordt gerespecteerd en nagevolgd. De dojo is geen plaats om gezellig met elkaar te praten, het is een plaats van studie en concentratie. Dit zijn nu juist de aspecten die mij zo trekken in de karatesport. Een karateka moet zijn goede manieren en respect tegenover anderen steeds laten zien. Zowel uiterlijk als innerlijk. Gedragsregels en etiquette zijn samengevat in (Japanse) motto's of kreten. Een voorbeeld is Shinkenmi ni tesseyo. Dit betekent dat serieuzeheid betracht moet worden. Het lesgeven in de sport is een uitdaging. Zeker bij kinderen. Bij hen leg je de basis, je ziet al snel of ze zich willen inzetten, of ze zich de discipline en het respect willen eigen maken en of ze aanleg hebben. Naarmate de kinderen ouder worden zie je ze groeien in hun ontwikkeling. Dat is geweldig om mee te maken."

BODYGUARDS!

"Ik heb twee kinderen. Inmiddels al volwassen dochters. Ja", zegt Ruud lachend, "ze hebben echt vrijwillig voor de karatesport gekozen. Mijn oudste dochter

Ruud
als waao scheidsrechter

De heeft op hoog niveau gespeeld, ze hoorde bij de Nederlandse top. In 1996 deed ze mee aan de Europese kampioenschappen en bereikte de vierde plaats. Ze speelt niet meer op dit niveau. Vanwege haar schoolopleiding heeft ze daarmee moeten stoppen. Ze is nu sportlerares. Mijn jongste dochter heeft het karate, althans op hoog niveau, helaas op moeten geven vanwege een rugafwijking. Ik ben enorm trots op ze. Ik zeg wel eens: 'ik heb geen dochters, maar bodyguards'. Ze hebben een goede houding, tonen veel respect en ze zijn nergens bang voor. De karatesport is geen sport voor vechtersbazen of agressievelingen, juist omdat er zoveel discipline is.

Sportscholen en spelers die dat niet kunnen opbrengen worden uitgesloten van toernooien. Mijn dochter speelde haar eerste wedstrijd en werd gelijk knock-out geslagen. Haar

tegenstander werd meteen gediskwalificeerd. Dit soort gedrag bij karate is onacceptabel en dat zeg ik niet,

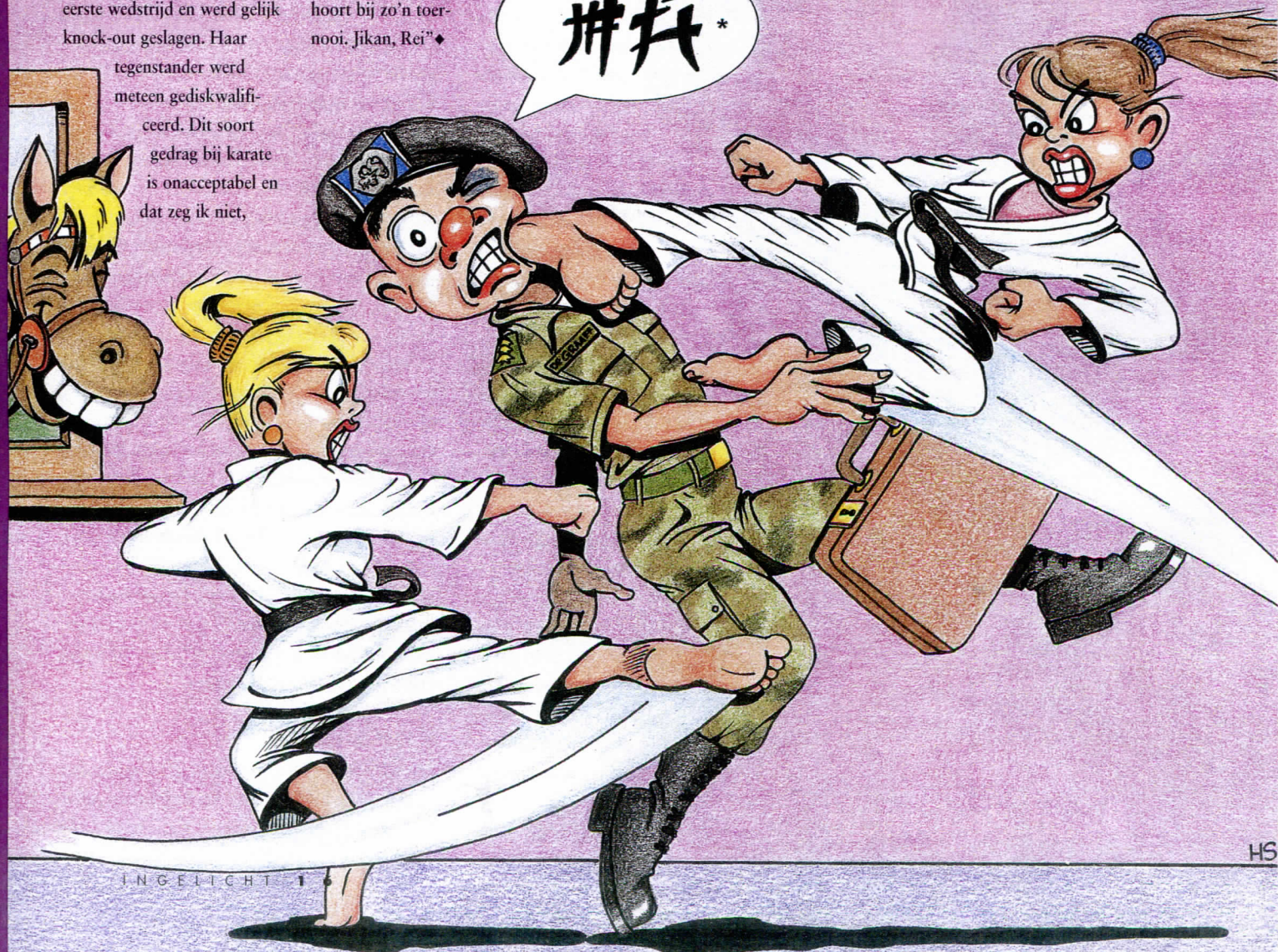
omdat het mijn dochter betrof. Ik heb er overigens een gewoonte van gemaakt om niet bij mijn dochters of leerlingen te scheidsrechteren. Anders wék je toch de indruk dat je partijdig kan zijn." Op de vraag of er veel verschil is tussen het ene en het andere toernooi, zegt Ruud: "Dat is er zeker, het hangt ook af van het gespeelde niveau en de omgeving. Zelf vind ik het Open Amsterdamse Toernooi het mooiste om te doen. Het is een toernooi 'in de breedte'. Iedereen mag hieraan meedoen. Het speelt in één van de volksbuurten en die sfeer merk je tijdens het toernooi, hartstikke leuk. Je krijgt dan als scheidsrechter wel het nodige toegeroepen vanaf de tribune: "Hé scheids, kijk uit je doppe", op zijn plat Amsterdams. Dat vind ik prachtig, want het hoort bij zo'n toernooi. Jikan, Rei" ♦

WAT IS KARATE?

Karate betekent letterlijk de kunst om met de lege hand te vechten. Het is een uitstekende vorm van zelfverdediging die gebaseerd is op efficiënte bewegingen van een ongewapend lichaam. De geschiedenis van karate, dat nauw verwant is met het Zen boeddhisme, gaat terug naar het oude China. Daar was een Indiase Zen-master die het boeddhisme overbrengde naar China. Wees aan Chinese monniken. De lichamelijke conditie van deze monniken was echter bijzonder slecht, daarom stelde hij een systeem op van strenge fysieke en geestelijke discipline. Deze monniken ontwikkelden zich snel tot de beste vechters van China. Na vele jaren werden deze ongewapende vechtsystemen samengevoegd tot Chuan-fa, een vechtsysteem dat later, met veel andere elementen van de Chinese cultuur, zou worden ingevoerd op het eiland Okinawa. In Okinawa werd in de 17e eeuw, onder het regiem van een zekere koning Hashi alle wapens in beslag genomen. Het bezit van wapens werd verboden. Het gevolg hiervan nam de kunst om zich met de lege hand te verdedigen enorm in populariteit toe en ontwikkelde zich het karate dat in 1917 door Gichin Funakoshi in Japan werd ingevoerd. Sindsdien wordt het karate als een vast onderdeel van de Japanse cultuur beschouwd.

Het moderne karate wordt beoefend als wedstrijd sport en als een manier voor zelfverdediging. De Wado-stijl werd ontwikkeld door Hironori Ohtsuka. Deze bijzonder begaafde man bestudeerde eerst verschillende jaren het 'jiu jitsu' en daarna het Okinawa karate. Hij combineerde de systemen tot het huidige Wado-karate. Het Wado-karate is opgebouwd uit basistechnieken, combinatietechnieken, Kata en Kumite. Het is een schijngevecht tegen één of meerdere fictieve tegenstanders waarbij verplichte technieken aan bod komen. Kumite is een gevecht van man tegen man. ♦

* Ik word hier te oud voor